

Kronik

Novana-tal modbeviser, at intensivt landbrug er årsag til iltsvind, fiskedød og bundvendiger

VAND | Koncentrationen af nitrat i vand fra et intensivt drevet landbrugsområde syd for Års udgør blot 25 procent af den mængde, der må være i drikkevand

Af Bjarne Brønserud,
cand. oecon.,
Odensevej 52,
5492 Vissenbjerg

Det er det intensive landbrug med stort husdyrhold, der er årsag til iltsvind, fiskedød og bundvendiger i fjorde og indre farvande.

Sådan lyder det ofte og vedholdende fra visse forskere og medier samt fra mange politikere, partier i Folketinget og fra DN – Danmarks Naturfredningsforening og en række andre organisationer.

Denne politisk skabte fortælling er også grundlag for at man dogmatisk fastholder de vedtagne vandområdeplaner og indskrænkninger i drift af dansk landbrug.

Sandheden er imidlertid, at afløbsvand fra det åbne land med

intensivt landbrug har en meget fin kvalitet med lavt indhold af nitrat og med et så lavt indhold af fosfor, at vandløbsvandet fra det åbne land er af laksekvalitet.

Dette dokumenteres af seriøse og samvittighedsfulde forskere fra Aarhus Universitet, som især med de senere års Novana-rapporter har fremlagt solid dokumentation overfor den danske offentlighed.

Grundige målinger fra Gislum syd for Års

Hvad er resultaterne af disse grundige målinger fra det åbne land, som hvert år fremlægges af forskerne i Novana-rapporterne udgivet af Aarhus Universitet?

I faktaboksen vises nogle nøgletal for et lille opland ved Gislum lige syd for Års i Himmerland. Et område med en stor husdyrtæthed og med en høj andel af intensivt dyrkede marker.

Odderbækken afvander her et typisk dansk landbrugsområde med spredt bebyggelse og sender vandet videre ud igennem Lerkenfjeld Å til Limfjorden tæt ved Gedsted.

Ved bækkenes udløb til Lerkenfjeld Å er der opsat en permanent målestation, hvor der siden 1990 er udtaget vandprøver til bestemmelse af koncentrationerne af kvælstof, fosfor og iltforbrugende stof.

Ligeledes måles vandmængderne, der strømmer fra Odderbækkenes opland på 1.040 hektar. Der er ingen kloakerede arealer med udløb til bækken ud over vejvand.

For de seneste opgjorte dyrkningsår fremgår, at der tilføres 240 kg N pr. hektar. Den høstede afgrøde og den del som efterlades på markerne i form af rødder mv. tilbageholder 95 procent af den tilførte kvælstofgødning.

Det er kun cirka fem procent, som siver ud i vandløbet og videre ud i Limfjorden.

På trods af den store husdyrtæthed og en næsten 100 procent opdyrkning er det små mængder af næringsstoffer, som når ud til Lovns Bredning.

Vandet i bækken er af laksevandskvalitet med et meget lavt indhold af vandopløseligt fosfor. Dette supergode resultat er vel-dokumenteret over en lang periode helt tilbage til slutningen af 1990'erne, altså konstant rent vand igennem 25 år.

Resultaterne ligger på linje med de bedste resultater i Skåne, hvilket bekræftes af det Svenske Landbrugsuniversitet i Lund – SLU.

Påvirkningen fra vejvandet bliver ikke analyseret i Novana-rapporten, hvilket er en stor man-

FORTSÆTTER SIDE 10

Fakta for Gislum undersøgelsesområde (LOOP 2)

- Areal: 1.040 hektar
- Skov: 2 procent
- Veje: 4 km stærkt trafikeret (Viborg – Ålborg) og 10 km lokalveje
- Dyrket areal og spredt bebyggelse: 98 procent
- Husdyrtæthed: 1,58 dyreenheder pr. hektar (landsgennemsnittet er 0,79 dyreenheder pr. hektar)
- Nedbør: 845 mm pr. år
- Afstrømning til vandløb: 230 mm pr. år
- Gennemsnitlig koncentration af nitratkvælstof i Odderbækken: 4,75 mil-

- ligram pr. liter (2018-2022) heraf er landbrugets andel ca. 4 milligram pr. liter, hvor resten er naturligt bidrag.
- Samlet tilført kvælstof pr. hektar: 240 kg N (2018-2022)
- Tab af totalkvælstof til vandløbet i forhold til tilført kvælstof: ca. 5 procent af tilførsel (udnyttelse 95 procent)
- Koncentrationen ved udløb til Lovns Bredning (kysten): ca. 4 milligram nitrat-N pr. liter
- Nitratdirektivets tærskelværdi for nitratkvælstof: 11,3 milligram pr. liter

- (siden 1991)
- Gennemsnitlig koncentration af totalfosfor: 0,119 milligram pr. liter (2009-2022)
- Fiskevandsdirektivets tærskelværdi for vandopløst fosfor ved laksevand: 0,2 milligram pr. liter

Kilde: DCE ved Aarhus Universitet, NOVANA Landovervågningsoplande 2022, februar 2024.

FORTSAT: NOVANA-TAL MODBEVISER, AT INTENSIVT LANDBRUG ER ÅRSAG TIL ILTSVIND, FISKEDØD MV.

Bjarne Brønserud glæder sig over seriøse og samvittighedsfulde forskere fra Aarhus Universitet, som via især de senere års Novana-rapporter har fremlagt solidt dokumentationsmateriale overfor den danske offentlighed. **Pressefoto.**

gel i den samlede beskrivelse af miljøforholdene i Odderbækken.

Koncentrationen af nitrat er kun en fjerdedel af tærskelværdien for drikkevand

Hvorfor er jordbruget og husdyrholdet – trods de her viste resultater – fortsat blevet pålagt produktionsbegrænsende tiltag i de seneste 25 år?

Med juraen i hånden gælder, at uanset hvilke regler vi har i Danmark vil det altid være EU's lovgivning som overtrumfer disse.

Såvel Nitratdirektivets som Fiskevandsdirektivets tærskelværdier er fuldt ud overholdt. Nitrat og fosfor i vandløbsvandet er heller ikke til skade for flora og smådyr snarere tværtimod.

Vandrammedirektivet har ikke noget at udsætte med hensyn til kvælstof og fosfor ved så lave koncentrationer, som er vist i faktaboksen for området ved Gislum.

Forholdene i Gislum-området bekræftes generelt overalt i det

åbne land. Koncentrationer af nitrat i vandløbsvandet på en fjerdedel af tærskelværdien for drikkevand er således almindeligt overalt i det åbne lands vandløbsvand.

Der er derfor hverken biologiske eller juridiske begrundelser for vandplanernes mange indskrænkninger i god landbrugspraksis og ej heller over for den spredte bebyggelses spildevand.

Et politisk påhit uden hold i virkeligheden

Alt tyder på et politisk påhit uden hold i virkeligheden.

Familierne i det åbne land bliver tilsyneladende forfulgt og pålagt byrder blot for at tilfredsstille nogle elitære magtinteresser, som ikke har anden interesse end at ødelægge muligheden for livet på landet for egen vindings skyld.

De lave koncentrationer fra de dyrkede marker omkring Limfjorden bliver bekræftet gennem Miljøstyrelsens databank - ODA.

Det er således seriøse og sam-

vittighedsfulde forskere fra Aarhus Universitet, som via især de senere års Novana-rapporter har fremlagt dette solide dokumentationsmateriale overfor den danske offentlighed.

En stor tak skal lyde for de klare udmeldinger fra disse forskere, der står i skærende kontrast til nogle mediers og politikeres mere og mere skingre og hysteriske misinformationskampagner.

Lemfældige målinger på kloakvand fra byerne

Det åbne land med intensivt landbrug, skove, hegn, moser og spredt bebyggelse dækker 94 procent af det danske land. De seks procent er kloakeret og her ledes vandet til rensningsanlæg eller til regnvandsbassiner.

I mere end 30 år har der været stor fokus på måling af næringsstofindholdet og mængden af iltforbrugende materiale i vandløbsvandet fra det åbne land.

I modsætning hertil er målingerne stadig lemfældige og ofte tilfældige i kloakvandet.

I de nu vedtagne vandområdeplaner fastholdes dogmatisk den politisk skabte fortælling om, at det er intensivt landbrug og spredt bebyggelse, som er synderne - der er skyld i iltsvind, fiskedød og bundvending i vore fjorde og kystområder.